

Лазарєв Владислав Олександрович,

провідний фахівець факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,

КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СПОСОБУ ВТЯГНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНЬОГО В ЗАНЯТТЯ ПРОСТИТУЦІЄЮ ТА СУТЕНЕРСТВА

Спосіб вчинення злочину є основою для розгляду окремих наукових категорій. Зокрема, в кримінальному праві – для характеристики об'єктивної сторони правопорушення, в філософії – як окрема складова діалектичного методу, а в криміналістиці – як елемент механізму вчинення злочину та криміналістичної характеристики. В будь-якому з наведених вчень спосіб має визначальне значення для побудови конкретної системи в цілому. Не є виключенням і криміналістична характеристика втягнення неповнолітнього в заняття проституцією.

Загалом, спосіб учинення злочину Н.Ф. Кузнецова характеризує як систему дій під час підготовки, вчинення та приховування злочину, детермінованих умовами зовнішнього середовища та психофізичними властивостями особи, що можуть бути пов'язані з вибором використання відповідних знарядь або засобів та умов, місця і часу [4, с. 50]. Погоджуючись з тим, що це система дій, одразу наведемо визначення Г.Г. Зуйкова, який зазначає, що спосіб учинення злочину – це система дій по підготовці, скоєнню і приховуванню злочину, детермінованих умовами зовнішнього середовища і властивостями особистості, що можуть бути пов'язаними з використанням відповідних знарядь і засобів, умов, місця й часу [2 с. 14-19].

Підтримуючи наведені твердження нами також буде розглядатися спосіб втягнення неповнолітнього в заняття проституцією та сутенерства як сукупність взаємопов'язаних складових: підготовки, безпосереднього втягнення та приховування.

При втягненні неповнолітнього наявним є повноструктурний склад способу, оскільки переважно (96%) мають місце елементи підготовки й приховування злочину. Як зазначає В.П. Бахін, для виявлення злочинців і розкриття злочинів найбільш важливим є повноструктурний зміст способу. Вчений дану позицію обґрунтовує тим, що велику кількість суспільно-небезпечних діянь вчинює організована і професійна злочинність, для яких підготовка до здійснення злочинів є елементом їхньої життєдіяльності, а приховування злочинної діяльності представляє систему забезпечення цієї життєдіяльності [1, с. 199].

Аналіз матеріалів кримінальних проваджень дав змогу встановити, що особи, які втягують неповнолітніх в заняття проституцією здебільшого (94 %) застосовували заходи щодо підготовки до учинення правопорушення, зокрема:

- планування злочину – 98 %;
- пошук приміщення для надання інтимних послуг – 37 %;
- облаштування зазначеного приміщення – 18 %;
- добір співучасників звідництва та розподіл між ними функцій – 62 %;
- підбір неповнолітніх осіб для систематичного надання ними на постійній основі іншим особам сексуальних послуг - 82 %;
- вибір й підготовка засобів злочину – 79 %;
- створення у неповнолітнього мотивації до заняття проституцією – 57 %;
- пошук клієнтів – 26 %;
- визначення засобів зв'язку між сутенером і клієнтами – 49 %;
- розміщення оголошень в ЗМІ чи Інтернеті – 28 %;
- виготовлення візиток – 2 %.

Так, гр. Ю. вчинила злочин, спрямований на створення та утримання місць розпусти, звідництва для розпусти, вчинені з метою наживи. З указаною метою, гр. Ю. орендувала нежиле приміщення, яке обладнала під салон еротичного масажу. Залучила за допомогою оголошень осіб жіночої статі, в тому числі неповнолітніх, та досягнула їх згоди щодо умов надання ними послуг сексуального характеру, а саме: задоволення статевої пристрасті клієнтів неприродним способом. Гр. Ю. склала план злочинної діяльності і визначила способи його виконання. Відповідно до розробленого плану злочинних дій організованого злочинного об'єднання, його учасникам необхідно було здійснити наступне: підшукати та залучити до організованої групи співучасників учинення злочинів; підшукати осіб жіночої статі (повій) для систематичного надання ними на постійній основі іншим особам платних сексуальних послуг; орендувати на певний проміжок часу нежитлове приміщення зі зручностями та утримувати його для виконання розпусних дій і проституції; розмістити в різних засобах масової інформації та всесвітній мережі загального доступу «Інтернет» оголошення про надання платних послуг з еротичного масажу, під виглядом якого, надавати сексуальні послуги; придбати телефонний апарат з SIM-карткою оператора стільникового зв'язку для постійного зв'язку клієнтів-осіб, що бажали отримати платні сексуальні послуги із так званими адміністраторами салону – особами, які повинні були отримувати замовлення на надання платних сексуальних послуг; орендувати автомобілі (таксі) для перевезення повій до місць надання сексуальних послуг тобто ескорт послуг з виїздом; отримувати на постійній основі прибутки від надання спеціально підшуканими повіями іншим особам сексуальних послуг та розподіляти грошові кошти, здобуті злочинним

шляхом між членами організованої групи, на виплату грошової винагороди повіям, а також спрямовувати їх на витрати, пов'язані з утриманням місця розпусти, діяльністю та подальшим функціонуванням самої організованої групи. [5]

З огляду на зазначене нами було виділено і проаналізовано способи втягнення неповнолітніх в заняття проституцією на основі матеріалів кримінальних проваджень. Вони мають наступний вигляд:

- застосування фізичного насильства – 17 %;
- погроза застосування фізичного насильства – 8 %;
- викрадення – 14 %;
- компрометація чи шантажування (погроза видати компрометуючу інформацію інтимного чи особистого характеру) – 12 %;
- обман – 9 %;
- схилення до відпрацювання боргу (грошова або інша матеріальна заборгованість) – 8 %;
- використання емоційної залежності – 16 %;
- сексуальне насильство – 5 %;
- використання алкогольної чи наркотичної залежності – 15 %;
- використання психічного стану особи – 9 %;
- застосування мотивуючих засобів – 53 %.

Ми підтримуємо позицію В.М. Карагодіна, який зазначає, що спосіб приховування утворює систему або комплекс взаємопов'язаних дій з приховання злочину, які взаємно впливають одна на одну [3, с. 63]. Зазначені дії можуть бути найрізноманітнішими. Для досліджуваної категорії кримінальних правопорушень вони також відрізняються певними аспектами.

Дослідження судово-слідчої практики дозволило зробити висновок, що найбільш розповсюдженими серед типових способів приховування втягнення неповнолітнього в зайняття проституцією, є такі:

- відмова від дачі показань – 69 %;
- висунення неправдивого алібі – 37 %;
- давання неправдивих свідчень у разі викриття сутенерства – 54 %;
- маскування цільового призначення приміщення чи іншого місця з надання інтимних послуг – 76 %;
- ліквідація слідів та засобів втягнення неповнолітнього в проституцію – 71 %;
- використання корумпованих зв'язків у правоохоронних органах, органах влади й управління – 7 %.

Констатуючи вищезазначене, слід наголосити на тому, що способи втягнення неповнолітнього в заняття проституцією складаються зі взаємопов'язаних елементів: підготовки, безпосереднього втягнення та приховування діяння і його результатів. Кожен з зазначених елементів має

важливе значення для розуміння загального вигляду цієї наукової категорії.

Список використаних джерел:

1. Бахин В. П. Криминалистика. Проблемы и мнения (1962-2002) / К.: Типография журнала «Охрана труда», 2002. 268 с.
2. Зуйков Г. Г. Криминалистическое учение о способе совершения преступления // Соц. законность. 1974. № 11. С. 14-19.
3. Карагодин В. Н. Особенности детерминированности способа сокрытия преступления / Повышение эффективности расследования преступлений. Иркутск: Изд-во Иркутского ун-та, 1986. 64 с.
4. Кузнецова Н. Ф. Ответственность за приготовление и покушение / М., 1958. С. 50-51.
5. Справа № 757/10942/14-к, Архів Печерського районного суду м. Києва, 2014 р.

Лонська Євгенія Василівна
курсант 4 курсу ФПФОДР
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЩОДО ДЕЯКИХ НЕТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ КРИМІНАЛІСТИКИ

Психологічний портрет як нетрадиційний метод криміналістики стає актуальним при розслідуванні злочинів та провадженні досудового розслідування. Слугує «психологічний портрет» задля ефективності, прискорення та об'єктивності проведення слідчих (розшукових) дій, але на жаль мало використовується в практичній діяльності правоохоронних органів.

Особа злочинця може бути зашифрована саме в психологічному образі. Саме ця методика є нетрадиційною в криміналістиці, адже вона не регламентована та не зафіксована в нормативно-правових актах чи інших методичних рекомендаціях.

В основі психологічного портретування є засада про те, що у кожній дії (бездіяльності) людини та її наслідках проявляється особистість, а кожне діяння має свій неповторний характер. У зв'язку з цим можливо визначити певні риси злочинця, ґрунтуючись на тому, який саме злочин було вчинено [3].

Нерідко в практичній діяльності слідчого виникають ситуації, з яких складно знайти вихід. В цьому випадку на допомогу приходять нетрадиційні методи, серед яких саме психологічний портрет особи злочинця.

В науковому напрямі дане питання розглядалося такими вченими, як С. О. Шевцов, А. І. Тимошенко, С. М. Лозова, Є. А. Пальваль, М. В. Пашковська, І. Охріменко та ін.